

VRIESELHOF

VRIESELHOF

WANDELBROCHURE

Provincie
Antwerpen

De deputatie van de provincie Antwerpen

Voorzitter

Cathy Berx, gouverneur

Leden

Luk Lemmens

Kathleen Helsen

Jan De Haes

Ludwig Caluwé

Provinciegriffier

Danny Toelen

Fotografie:

Lode Rubberecht en Provincie Antwerpen

D/2020/0180/16

Deze brochure is gedrukt op 100% gerecycleerd papier.

WELKOM IN HET VRIESELHOF

ALGEMENE INFORMATIE

- Het park is toegankelijk van zonsopgang tot zonsondergang.
- De **rode wandeling** van 1,5 km is ook geschikt voor rolstoelen en kinderwagens. Je vindt de beschrijving van pagina 6 tot 9.
- Volg de **zwarte wandeling** voor een tocht van 3 km doorheen de Schijnvallei. Je vindt de beschrijving van pagina 12 tot 19.
- De **blauwe wandeling** is 2 km en toont de meer verborgen plekjes aan wie het Vrieselhof al goed kent.
- De wandelingen zijn bewegwijzerd met gekleurde plaatjes.
- Pluk of beschadig geen planten en paddenstoelen.
- Zwemmen en hengelen zijn niet toegelaten.
- Voeder de dieren niet. Er is voldoende natuurlijk voedsel.
- Honden moeten aan de leiband. Hondenpoep en afval horen in de vuilnisbak.
- In het Vrieselhof leven reeën en dus ook teken. Check jezelf na je wandeling door het gebied.
- Wanneer je een reekalfje vindt, raak het dan niet aan. Dan wordt het verstoten door de moeder omwille van de vreemde mensengeur.
- Niet ver van taverne de Remise vind je een klein bezoekerscentrum met extra informatie en gemakkelijk toegankelijke toiletten.

ROUTE

Centraal in deze brochure vind je een plattegrond met de wandelroutes. De letters op de plattegrond verwijzen naar de beschrijving in deze brochure. De rode en de zwarte wandeling vertrekken en eindigen op het centrale punt aan taverne De Remise. Volg de gekleurde wandelplaatjes. De blauwe route begint op punt **B**.

MEER DAN 700 JAAR VRIESELHOF

EEN RIDDERLIJK HOF EN RECHTBANK

Het Vrieselhof draagt nog steeds de naam die het in de 14^e eeuw kreeg. Rond 1300 kocht ridder Jan van Vriesele, een edelman uit Kontich, hier gronden en schonk ze als bruidsschat aan zijn dochter. Vanaf 1350 spreken geschiedschrijvers al over 'de goeden' en zelfs 'de heerlijkheid van Vriesele'.

Toen Simon van Herbeys in 1450 het Vrieselhof kocht, vermeldde de akte een huis, landen, beemden, bossen, heiden, moeren, gronden en bovenal een hoeve met heerlijkheid en cijnzen. Een heerlijkheid was een middeleeuwse bestuursvorm onder leiding van een heer, vaak een edelman. Die had bepaalde rechten. In het Vrieselhof ging het om het recht om belastingen of cijns te heffen.

In 1457 gaf Filips de Goede, hertog van Bourgondië en landsheer van Vlaanderen, toelating aan de nieuwe eigenaar Matheus van Steenberghe om een laathof te vormen aan zijn ridderlijke hof van Vriesele. Dat was een rechtbank die kon oordelen over plaatselijke geschillen.

De 16^e eeuw was een gouden eeuw voor Antwerpen. De belangrijke havenstad gaf de toon aan in West-Europa. In die welvarende periode was de eigenaar van het Vrieselhof Constantin van Halmale, ridder onder Karel V, de keizer van het Heilige Roomse Rijk. De overlevering vertelt dat zij samen in Oelegem op jacht kwamen. Later was ridder Hendrik van Halmale burgemeester van Antwerpen. Zijn grafzerk staat in de kerk van Oelegem.

EEN TOEVLUCHTSOORD

Tijdens de troebele jaren van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) en de opstand tegen de Spaanse overheersers, mochten de inwoners van Oelegem meer dan eens met hun dieren en huisraad toevlucht zoeken bij Willem van Halmale in het 'omwatert huys genaempt Vriesel'.

EEN HOF VAN PLAISANTIE, KLOOSTER EN KAZERNE

Eeuwenlang bleef het Vrieselhof als buitenverblijf in handen van afstammelingen van de familie van Halmale. Ze legden er een imposante inkomdreef aan, die meer dan 1 km lang was.

In 1797 vonden de paters Augustijnen uit Antwerpen er een tijdelijk toevluchtsoord nadat hun klooster tijdens de Franse bezetting werd gesloten. In 1818 werd het kasteel opnieuw verhuurd, ditmaal als rijks-wachtkazerne.

2 KEER EEN NIEUW KASTEEL IN DE 20STE EEUW

In 1910 kocht graaf Louis de Brouckhoven de Bergeyck het Vrieselhof. Hij liet het oude gebouw vervangen door een kasteel in neo-Vlaamse renaissancestijl met trapgevels, dakkapellen, hoektorentjes en speklagen van witte natuursteen die de bakstenen gevels verlevendigen. Maar al in 1914 werd het nieuwe kasteel vernietigd. Na de oorlog, in de jaren 1920, liet de graaf het op bijna identieke wijze heropbouwen. In 1974 verkochten zijn kleinkinderen het Vrieselhof aan de provincie Antwerpen.

In 1975 stelde het provinciebestuur het park van 80 hectare open voor wandelaars. Het kasteel deed toen dienst als Provinciaal Textielmuseum, totdat dit in 1999 werd omgedoopt tot het Modemuseum (MoMu) en naar Antwerpen verhuisde. De gemeente Ranst gebruikte enkele zalen voor gemeenteraadszittingen. In de plechtige trouwzaal worden nog steeds huwelijken gesloten. Ook de kantoren van de provinciale domeinwachter van het Vrieselhof, Regionaal Landschap De Voorkempen, de Bosgroepen Antwerpen Noord en Zuid en enkele andere natuurorganisaties bevinden zich in dit mooie gebouw.

Nu is het provinciaal groendomein Vrieselhof een erg waardevol natuurgebied in de vallei van het Groot Schijn. Met de steun van Vlaanderen en Europa vonden in 2019 en 2020 ingrijpende natuurinrichtingswerken plaats die de natuurkwaliteit nog zullen verhogen.

RODE WANDELING 1,5 KM

GESCHIKT VOOR ROLSTOELEN EN KINDERWAGENS

A - TAVERNE DE REMISE

Dit voormalige koetshuis werd gebouwd vlak voor WO1. Het domein Vrieselhof was toen pas in handen van graaf en provinciegouverneur Louis de Brouckhoven de Bergeyck. Hij liet de oude gebouwen slopen en een nieuw kasteel met remise optrekken in neo-Vlaamse renaissance-stijl. Tijdens de oorlog werd het kasteel door het Belgische leger in de as gelegd. Maar al in de jaren 20 herrees het gebouw in dezelfde stijl. Bekijk de voorgevel van de remise goed. Je vindt er het wapenschild van de heren van Vriesel, die in de 14^e eeuw dit gebied ontgonnen.

Kies het bospad achter de Remise, dat rechts naast de parking loopt. Sla op het kruispunt linksaf.

B - LONKENDE LORKEN EN EEN IMPOSANTE HEKSENBEZEM

Aan het begin van deze dreef zie je rechts o.a. hoge lorken en Corsicaanse dennen. De Europese lork, waarvan men de lange, rechte stam vroeger graag als telefoonpaal gebruikte, is een naaldboom die in de winter zijn naalden verliest. De korte naalden staan in toefjes bijeen. In de lente zijn ze friskgroen. Ze kleuren in de herfst prachtig goudgeel en vallen daarna af. Bijzonder zijn ook de lorkenroosjes, dit zijn kleine, elegante dennenappeltjes. Zoek er eentje op de grond.

Ga een paar meter verder. Speur rechts van de weg naar de grote heksenbezem, hoog in een lork. Dit is een woekering van takken veroorzaakt door een schimmel of een bacterie. Het lijkt wel een nest van een grote roofvogel, maar dat is het niet. Met wat meer verbeelding is het de bezem van de heks die tijdens haar vlucht in de takken bleef haken.

C - HET STERBOS

Op het kruispunt ga je rechtdoor, over de Vrieselbeek. Daarna sla je schuin linksaf.

Links van je zijn de bomen aangeplant op rabatten. In deze oude techniek werd grond uit de greppels gebruikt om het rabat mee op te hogen. Zo staan in natte gebieden de bomen hoger en droger en kunnen hun wortels zich beter vastzetten.

Het pad komt uit op 'de ster'. Deze 6-sprong werd aangelegd rond 1750. Kies voor de oude en brede beukendreef links, die naar het kasteel loopt. Om deze kasteeldreef meer 'aanzien' te geven, bestaat ze uit een dubbele rij beuken aan elke kant. Die zijn zo'n 140 jaar oud en door het veranderende klimaat niet meer in beste gezondheid.

De oude bomen oefenen een grote aantrekkingskracht uit op spechten. Zowel de Zwarte, de Groene als de Grote bonte specht (foto) broeden in het domein. Ze hakken elk jaar minstens één nieuwe holte uit. Verlaten holen worden ingepalmd door andere holenbroeders zoals verschillende soorten mezen, Kauwen, Boomklevers en Boomkruipers. Dit bos is een paradijs voor Bosuilen, zij leven in boomholtes met een grotere opening. Ook vleermuizen slapen wel eens in een verlaten boomholte of onder loshangende boomschors.

D - ACHTER HET KASTEEL

Als je opnieuw over de Vrieselbeek bent, sla je vóór de brug rechtsaf.

De Provincie Antwerpen is eigenaar en beheerder van het Vrieselhof. De natuurlijke rijkdommen van het domein worden zoveel mogelijk behouden, hersteld en uitgebreid. Zo wordt bijvoorbeeld het gazon rond het kasteel laat gemaaid, pas nadat de grassen en bloemrijke kruiden hun zaden verspreid hebben. Dit levert een bloemenweelde met een gevarieerd insectenleven. Het park, aangelegd in de 18^e eeuw, is omringd door natuurlijk bos en grasland. Alles samen heeft het groendomein nu een oppervlakte van een kleine 100 hectare. Verderop in het noorden, recht voor je, doorkruist het Groot Schijn het Vrieselhof. Daar kom je als je voor de zwarte wandeling kiest.

E - AAN DE KASTEELVIJVER

Links heb je een mooi zicht op de hoek van de kasteelgracht. De oever heeft op sommige plaatsen een zachte helling zodat dieren gemakkelijk in en uit het water kunnen. In het water nabij de oever zijn ondiepe zones aangelegd waar amfibieën en kleinere vissoorten zich kunnen verschuilen voor grotere roofvissen. Het water warmt er sneller op en daardoor is het ook een geschikte paaiplaats waar ze hun eieren kunnen leggen en bevruchten.

F - HERSTELLEND HEIDE

Sla op het kruispunt linksaf.

De voedselarme, zure zandbodem langs de vijver is hier de perfecte plek voor een heidebiotoop, dat steeds zeldzamer wordt in de stille Kempen. Dit gebied links werd in 2020 opnieuw gemaaid en geplagd met als doel de mooie paarse struikheide nieuwe kansen te geven. Om verbossing tegen te gaan, worden de percelen soms begraasd door schapen of gemaaid. Warmteminnende insecten als zandloopkevers, graafwespen, wilde bijen en zweefvliegen (foto) voelen zich hier goed thuis.

G - EEN ECOLOGISCHE CORRIDOR

Tegenover het kasteel en de eerstvolgende zitbank, wordt een smalle strook bosinwaarts regelmatig gemaaid. Deze boomvrije strook loopt door tot de open grasplekken richting Heidebeek en Schijn. Ze doet dienst als 'ecologische corridor'. Dat betekent dat insecten en kleine diersoorten langs hier kunnen migreren naar andere gebieden. Ook vleermuizen gebruiken deze route graag. Lichtminnende planten krijgen er kansen en vogels vinden er voedsel. Let wel op, dit is géén wandelpad voor mensen.

Sla op de splitsing linksaf. Volg het pad langs het nieuwe heidegebied tot aan de brug over de kasteelvijver.

H - EEN ROMANTISCHE BRUG

Je nadert stilaan het einde van je wandeling. Geniet even van het mooie uitzicht op de brug over de vijver.

Ga niet over de brug, tenzij je kiest voor de kortere weg naar de Remise. Vervolg je pad door het heerlijke, schaduwrijke bos.

Kies op de zessprong het 2^e pad links, richting bezoekerscentrum. Aan je linkerkant zie je een mooi oud beukenbos.

I - HET BEZOEKERSCENTRUM

Het bezoekerscentrum is overdag vrij toegankelijk. Je vindt er een (rolstoelvriendelijk) toilet en een kleine tentoonstelling met extra info over het Vrieselhof. Er is ook een polyvalente ruimte die beschikbaar is voor het organiseren van natuurateliers, opleidingen, voordrachten, recepties of vergaderingen.

De wandeling eindigt aan de Remise. Vanop de bloemenweide heb je een mooie uitzicht op het kasteel.

DE BLAUWE WANDELING (2 KM) LANGS MINDER GEKENDE PADEN

De blauwe wandeling ontdekt minder gekende en rustige paden in het Vrieselhof. Ze brengt je langs enkele mooie stukken bos, laat je genieten van de Heidebeek en van nieuwe natuur in ontwikkeling. Meer info over die nieuwe natuur vind je ter plekke bij de info-borden en in dit boekje als uitleg bij de rode en de zwarte wandeling.

PROVINCIAAL GROENDOMEIN VRIESELHOF

LEGENDE

- Horeca
- Bezoekerscentrum
- Parking
- Toiletten
- Kasteel
- Speelbos
- Bus
- Picknick

Wandelroutes

- 3 km
- 2 km
- 1,5 km Toegankelijk voor rolwagens

- Ingang
- Fietsknooppunten

ZWARTE WANDELING

- A. Taverne De Remise
- B. Dreef met zicht op het kasteel
- C. Een eikendreef met kruidlaag
- D. De Heidebeek
- E. Elzenbroekbos
- F. Over opgehoogde en weer afgegraven grond
- G. Dotterbloemgrasland
- H. Het Groot Schijn
- I. De Rosse Beek
- J. Het vlonderpad naar het fort van Oelegem
- K. Sporen van een oorlogsverleden
- L. De dreef naar het kasteel
- M. Een loopgraaf
- N. De mitrailleurswal
- O. Een droge bomput in het speelbos
- P. Terug naar de Remise

RODE WANDELING

- A. Taverne De Remise
- B. Lonkende lorken en een imposante heksenbezem
- C. Het Sterbos
- D. Achter het kasteel
- E. Aan de kasteelvijver
- F. Herstellende heide
- G. Een ecologische corridor
- H. Een romantische brug
- I. Het bezoekerscentrum

DE ZWARTE WANDELING 3 KM VRIESELHOF, PAREL IN DE SCHIJNVALLEI

A - TAVERNE DE REMISE

We vertrekken aan de remise. Meer over dit oude koetshuis lees je op blz. 6 van deze brochure. Kies het pad dat het bos in gaat, naast het bord met het domeinplan. Even verder zie je links tussen de bomen een laag wit gebouw. Dat is het bezoekerscentrum (zie blz 9). Je vindt er extra info over het Vrieselhof. Loop er gerust even binnen.

Als je verdergaat kom je bij een mooi kruispunt van 6 wegen.

B - DREEF MET ZICHT OP HET KASTEEL

Het kasteel dateert uit de jaren 1920 en is gebouwd in neo-Vlaamse renaissancestijl. De geschiedenis van het Vrieselhof gaat terug tot in de 14^e eeuw. De dreef waarin je nu staat is niet de oorspronkelijke toegang tot het domein. Die bevond zich aan de zuidkant, waar de Venusstraat in de Knodbaan uitkomt. De huidige toegangsdreef is aangelegd in 1750 en was ooit in totaal 1 kilometer lang. Dat gaf de bezoeker een grootse indruk van het domein, al waren de gronden vlak naast de dreef niet altijd eigendom van de kasteelheer. Meer over de geschiedenis van het kasteel en het domein kan je lezen op pagina 4 van deze brochure.

Steek de 6-sprong rechtdoor over. Zoek het paaltje dat de zwarte wandeling aanduidt.

Rechts van het paaltje staat een hazelaar. De hoge voedingswaarde en de lange houdbaarheid van de noten maakt van de hazelaar een struik die geliefd is bij mensen. Daarnaast is hij heel aantrekkelijk voor dieren. De vroege bloei van de katjes is belangrijk voor bijen. Reeën eten de knoppen, bladeren en jonge loten terwijl de noten door gaaien, eekhoorns en muizen worden gegeten.

C - EEN EIKENDREEF MET KRUIDLAAG

De dreef met Zomereiken, waar je nu doorloopt, heeft een kruidenrijke onderbegroeiing van onder meer Fluitenkruid (foto) in de lente en Grote klis (foto) in de zomer.

Hier voeren planten en bomen de strijd om het zonlicht. Naast het pad is er veel licht, daarom groeien hier lage kruiden en bloemen. Wat verder het bos in, nemen schaduwplanten als de Gewone salomonszegel, varens en bramen het over. Hier begint het territorium van een dier dat houdt van een goede beschutting door dicht struikgewas.

De grootste zoogdieren die in het domein wonen, zijn reeën. Ze vinden er voedsel en rustplaatsen. In de schemering gaan ze eten: bessen, malse takken, kruiden, grassen, noten of paddenstoelen. 's Zomers voeden ze zich ook met jonge blaadjes, en in de herfst met eikels, terwijl knoppen en twijgen 's winters meer worden gegeten. In de onderlaag van het bos groeien veel braamstruiken. De bladeren daarvan vormen het hoofdvoedsel van de reeën in de winter. Ze gaan steeds op zoek naar de beste en meest voedzame hapjes. Hun smalle snuit is daarvoor heel geschikt. Daarna gaan ze hun voedsel ook nog eens herkauwen.

Als je overdag komt wandelen, is er weinig kans dat je reeën ziet. Maar misschien kom je wel sporen tegen zoals hoefafdrukken of onderaan beschadigde jonge boomstammetjes, waartegen de reebok met zijn gewei veegt om zijn territorium af te bakenen.

D - DE HEIDEBEEK

Ga rechtdoor tot aan het kruispunt over de Heidebeek. Ook al is het water niet helder, toch is de waterkwaliteit van de, ooit rechtgetrokken, Heidebeek goed. Libellen en waterjuffers leggen hier graag hun eitjes. De mooie Weidebeekjuffer (foto) houdt van proper en stromend water.

Wat verderop aan het Schijn, leeft ook de Bosbeekjuffer, met haar volledig zwarte vleugels.

Kijk even omhoog. Je ziet nog enkele oude, hoge naaldbomen. Meer dan 100 jaar geleden werden op deze arme gronden voor de houtproductie Douglassparren (met puntigere boomtoppen) en Oostenrijkse dennen (met afgeplatte toppen) aangeplant.

Het bos rechts voorbij de beek werd rond 1990 aangeplant door kinderen uit Ranst. Natuurbeheerders passen hier het principe van de 'toekomstboom' toe. De sterkste en best gevormde bomen krijgen een voorkeursbehandeling, hun rechtstreekse concurrenten worden weggehaald. Zo krijgt de toekomstboom meer plaats en kan hij optimaal groeien. Alle andere bomen mogen wel blijven staan.

E - ELZENBROEKBOS

Links voorbij de beek begint het Elzenbroekbos, dat de moerassige Schijnvallei typeert. Behalve de Zwarte els (foto's) houden ook de es en de wilg van een natte beekvallei. Vroeger werden die bomen als 'hakhoutstoof' elke 10 à 15 jaar tot tegen de grond gekapt. De stammen schieten gemakkelijk weer op en het hout was goed bruikbaar als geriefhout en als brandhout.

Nu worden de bomen niet meer gekapt. Als ze te groot en zwaar worden, vallen ze op de natte bodem gemakkelijk om. De ene boom trekt soms een andere mee. Door deze natuurlijke dynamiek ontstaan open plekken waar andere planten kunnen groeien, zoals Wolfspoot, Gele lis en Bitterzoet. De omgevallen bomen bieden nestgelegenheid aan dieren, zoals de IJsvogel (foto) die graag in een hol in de wortelkluif broedt.

In dit moeilijk toegankelijke terrein vinden dieren een rustig leefgebied. In het voorjaar zijn er tal van zangvogels te horen. Hopelijk komt ooit ook de Nachtegaal hier terug.

F - OVER OPGEHOOGDE EN WEER AFGEGRAVEN GROND

Het wandelpad loopt over de opgehoogde grond tussen de Heidebeek en het Schijn. Links van je, zie je dat er een groot terrein werd afgegraven. Wat verderop zie je dit ook rechts. Deze ingrijpende werken gebeurden in 2020 dankzij het Natuurinrichtingsproject dat o.a. door de Vlaamse en Europese Overheid werd gesubsidieerd. Zij beschouwen het Vrieselhof als een erg belangrijk valleigebied met natuurwaarde op Europees niveau!

Eind 1930 werd de Antitankgracht aangelegd om de zone tussen de betonnen forten uit 1910 te beschermen tegen binnenrijdende tanks. Met daar uitgegraven aarde zijn toen de vallegronden aan deze kant van het Schijn 1,5 à 2 m opgehoogd. In 2020 werd dit terrein terug afgegraven tot op zijn oorspronkelijke niveau. Ook de oude grachten zijn hersteld.

Op de natte, lage gronden zal zich spontaan een elzenbroekbos ontwikkelen. In natte periodes wordt hier veel water opgeslagen, wat overstromingen op andere plaatsen in de buurt voorkomt. Tussen het afgegraven gebied en het Schijn werd een sluis geplaatst. Als het Schijn hoog staat, stroomt het water het broekbos in. Als het Schijn laag staat, wordt het water er vastgehouden zodat het niet te snel weer wegstroomt.

G - DOTTERBLOEMGRASLAND

Langs je rechterkant ligt een terrein dat ook in 2020 werd afgegraven. Het is nat en voedselrijk, dankzij mineraalrijk kwelwater (bronwater) dat hier aan de oppervlakte komt. Dit gebied wordt beheerd als een dotterbloemgrasland, dat elk jaar 1 of 2 keer wordt gemaaid en gehooid. Daardoor krijgt verbossing geen kans en is er voldoende licht voor mooie bloemen zoals de dooiergele Dotterbloem (foto), de paarse Echte koekoeksbloem en het zeer zeldzame Geel schorpioenmos. Dotterbloemgraslanden zijn door vermessing en verdroging sterk achteruit gegaan. Daarom is het belangrijk dit waardevolle biotoop hier een kans te geven.

Na de 2^e bocht loopt het wandelpad stroomopwaarts langs het Groot Schijn, dat hier aan je linkerkant stroomt.

H - HET GROOT SCHIJN - BLAUWGRASLAND

Het Groot Schijn ontspringt in Westmalle en is een bijrivier van de Schelde. De kwaliteit van het Schijnwater is meestal behoorlijk goed. In het water zwemmen o.a. de Europese aal (paling), Riviergrondel, de zeldzame Kleine modderkruiper en de Rivierdonderpad.

Over de brug, in de meander van het Schijn, zie je verstopt in de begroeiing 1 van de 3 bunkers die het Vrieselhof telt. Ze werden gebouwd in het interbellum om de Antitankgracht te verdedigen. Nu dienen ze als overwinteringsplaats voor vleermuissoorten zoals de Gewone grootoor (foto), Water-vleermuis, Baardvleermuis en Franjestaart.

Ga even verder en kijk uit over het grasland. Vroeger werd dit gebied langs de Goorstraat 'het Goor' genoemd, wat synoniem is voor vieze, modderige grond.

Van oudsher wordt de Schijnvallei gekenmerkt door drassige weides en moeilijk toegankelijke moerasbossen. Deze natte valleigronden werden in de zomer als beemden of hooilanden gebruikt. Ze zijn voedselarm en daarom heel bloemrijk.

Een deel van dit grasland is zo voedselarm, dat het zich doorheen de jaren ontwikkelde tot een kwetsbaar en zeldzaam 'blauwgrasland'.

Daar groeien soorten als Klokjesgentiaan, Blauwe zegge, Blauwe knoop en Gevlekte orchis (foto). Het is ook een paradijs voor vlinders, bijen en andere insecten.

Je kan nu kiezen: keer langs dezelfde brug terug naar de andere oever of loop een stukje verder tot de volgende brug en neem die. Met het Schijn aan je linkerkant loop je stroomopwaarts verder.

Je passeert een sluisje dat water van het Schijn naar de mooie elzenbroekbossen rechts van je loodst.

I - DE ROSSE BEEK

Onderweg zie je hoe de oude winterbedding van het Groot Schijn op sommige plaatsen werd uitgegraven (foto links boven). Zo ontstaat er opnieuw meer ruimte voor het leven langs de rivier.

Na de bocht komt de Rosse Beek bij het Schijn. De naam verwijst naar de kleur van het water. Die wordt veroorzaakt door het (roestende) ijzer in de bodem. De waterkwaliteit is goed. Amfibieën zoals kikkers en salamanders genieten er van een rustig leven. Dankzij het sluisje (zie foto) kunnen bijzondere vissen als de Kleine modderkruiper en de Rivierdonderpad hier gemakkelijk van de ene waterloop naar de andere migreren en blijft er steeds voldoende water in de beek.

Loop over de Rosse Beek tot aan het begin van het vlonderpad links.

J - HET VLONDERPAD NAAR HET FORT VAN OELEGEM

Onze wandeling loopt niet over dit vlonderpad, maar als je zin hebt, wandel dan gerust even tot aan het Fort van Oelegem, dat rond 1910 werd gebouwd. Nu is het een van de belangrijkste overwinteringsplaatsen voor vleermuizen in Vlaanderen. Ter plaatse vind je er meer info over. Wil je nog meer? Volg dan de fortgracht naar links tot aan de verroeste restanten van een ijzeren brug over de Antitankgracht. Achter de bank zit een infobord verstopt. Hier vlakbij duikt het Schijn onder de Antitankgracht door, voordat het aan de andere kant van de kasseiweg het Vriesehof in stroomt.

Keer langs dezelfde weg terug tot je weer over het vlonderpad bent. Wandel verder langs de Rosse Beek tot ze in de Heidebeek uitmondt. Steek deze over en sla even verder linksaf.

Wat verderop zie je rechts van het pad een ronde poel, zoals je er eerder al een zag als je langs het vlonderpad liep.

K - SPOREN VAN EEN OORLOGSVRELEDEN

In dit deel van het Vrieselhof, tussen het kasteel en het Fort van Oelegem, zijn in het reliëf sporen uit WOI en WOII te zien. De oude, ronde bomkraters zijn een gevolg van inslagen van kanonskogels (WOI) of V-bommen (WOII). Deze bomput is volgelopen met water en interessant voor amfibieën. Visvrije poelen zijn erg belangrijk voor de Vinpoot- en de Alpenwatersalamander (foto). Hier worden hun larven niet door roofvissen opgegeten.

Sla op de T-splitsing rechtsaf.

L - DE DREEF NAAR HET KASTEEL

Oorspronkelijk bestond deze dreef uit beuken. De oudste beuken van ongeveer 140 jaar staan in het deel dichterbij het kasteel. In het voorste deel, waar je nu aankomt, werden in het najaar van 2020 jonge Winterlindes en Wintereiken geplant. Beide inheemse boomsoorten hebben betere overlevingskansen in het wijzigende klimaat. Met genoeg licht en ruimte rondom zich groeien ze uit tot nieuwe, stevige en rechte dreefbomen.

Wandel ongeveer 50 m op dit pad. Let goed op en speur rechts van het pad naar een gracht met zigzagpatroon, die dwars op de weg het bos inloopt. (M) Dit is een restant van een van de loopgraven die nu in het Vrieselhof verborgen liggen tussen de varens en het struikgewas. Deze loopgraven verbonden de bunkers op het domein. Ze werden gegraven in het interbellum om de Antitankgracht, die achter je ligt, te beschermen. Loopgraven hebben een zigzag-structuur omdat je dan makkelijker uit het zicht van de vijand bleef. Een handgranaat richt zo ook minder schade aan dan in een lange, rechte loopgraaf.

Ongeveer in het midden van het pad, zie je links in het bos een heuveltje van zand (N). Deze aarden wal is ook aangelegd in het interbellum. Soldaten met machinegeweren konden zich hierachter verschuilen om te vuren in de richting van de Antitankgracht. Rondom zie je nog overblijfselen van loopgraven.

O - EEN DROGE BOMPUT IN HET SPEELBOS

Op de zessprong neem je het eerste pad links.

Het pad passeert langs je linkerkant een 'droge bomput'. Of een bomput volloopt met water of niet, hangt af van de hoogte van het grondwater op die plek.

In hout gekerfde totems bakenen het speelbos af. Kinderen worden hier uitgedaagd om het pad te verlaten en zich uit te leven in het bos. Ook kampen bouwen is hier toegelaten.

Kies voor het mooie bospad rechtdoor.

P - TERUG NAAR DE REMISE

Over de Vrieselbeek ga je rechtsaf, loop daarna links langs de oude slotgracht terug naar de Remise. Geniet op het einde van je wandeling nog even van het mooie uitzicht op het kasteel.

Graag tot een volgende keer in het Vrieselhof!

PROVINCIAAL GROENDOMEIN VRIESELHOF

Schildesteenweg 95, 2520 Oelegem (Ranst)
vrieselhof@provincieantwerpen.be
domeinwachter: T 03 312 98 78
www.facebook.com/vrieselhof